

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ

Ἐγεννήθη ὁ Ἀρσάκης ἐν Χοταχόβω, μικρῷ χωρίῳ τῆς Ἠπειροῦ, τὴν 6 Ἰανουαρίου 1792. Ἐξεπατρίσθη δὲ ὀκταετῆς μόλις, διότι ὁ πατὴρ αὐτοῦ φεύγων τὴν τυραννίαν τοῦ φοβεροῦ Ἀλῆ πασᾶ κατέφυγε παρὰ τῷ ἐν Βουκουρεστίῳ ἀποκατεστημένῳ ἀδελφῷ παραλαβὼν μετὰ τῶν ἄλλων τέκνων καὶ τὸν μικρὸν Ἀπόστολον.

Ὁ παῖς διέμεινε παρὰ τῷ θείῳ αὐτοῦ Γεωργίῳ μέχρι τοῦ 1804, ὅτε ἐξεπέμφθη πρὸς τελειότεραν ἐκπαίδευσιν εἰς Βιέννην. Ἐδίδασκε τότε ἐκεῖ τὰ ἑλληνικὰ ὁ Νεόφυτος Δούκας, κ' ἐν τῷ μικρῷ Ἀρσάκῃ εὗρεν ὄντως ἄξιον μαθητὴν. Μετὰ ἐξαετῆ σπουδῆν τῷ 1810 ὁ νέος σπουδαστῆς μετέβη εἰς τὸ ἐν Χάλλῃ Πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ ἐπὶ τριετίαν ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν. Ἐγένετο διδάκτωρ καὶ ἐπέδωκεν ἐναίσιμον διατριβὴν περὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ τῶν ἰχθύων, ἥτις λίαν εὐφῆμως ἐκρίθη καὶ εἰς διαφόρους εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μετεφράσθη, μέχρι τοῦ νῦν δὲ πολλάκις φέρεται ἀναγεγραμμένη μετὰ τῶν μονογραφῶν τῆς ἰχθυολογίας ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν βιβλιοπωλῶν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ δείγματος τούτου τῆς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως τοῦ νέου Ἠπειρώτου ὑπάρχει καὶ φιλολογικὸν τι ἔργον αὐτοῦ δεκαοκταετοῦς μόλις ἀποδεικνύον τὴν χελεῖαν ἑλληνομαθειάν του. Εἶνε δὲ τοῦτο εἰδύλλιον κατὰ τὸν τύπον τῶν τοῦ Θεοκρίτου καὶ ἀφιερῶται εἰς τὸν μέγαν Ναπολέοντα, παρ' οὗ ἠλπίζετο τότε ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ἑλληνικῆς χώρας. Σκοπὸς δὲ τοῦ εἰδυλλίου εἶνε νὰ καταστήσῃ γνωστὴν τὴν δυστυχεῖν κατάστασιν τῆς ἀρχαίας πατρίδος τῶν Μουσῶν τῷ ἰσχυροτάτῳ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, καὶ ἐπικαλούμενος τὴν προστασίαν αὐτοῦ νὰ εὐχηθῇ διὰ στόματος τῶν συνομιλούντων ποιμένων τοιαύτας εὐχάς :

*Ζῶνς Ναπολέων κομόων ἀγαθοῖσιν ἀλήκτως
Ἔρκος Γαλλίης, τρόμος ἐχθρῶν, θαῦμα βροτοῦσι!*

Ὁ δὲ Κομητᾶς ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ β' τόμου τῆς ἐγκυκλοπαιδείας του ἐδημοσίευσεν διατριβὴν «Περὶ τοῦ εἰ ἐξῆν καὶ ταῖς γυναῖξι ταῖς δραματικαῖς ἐπιδείξεις παρεῖναι», ἥτις εἶνε ἔργον τοῦ Ἀποστόλου Ἀρσάκη. Καὶ ἡ διατριβὴ αὕτη εἶνε γεγραμμένη εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ἄλλὰ καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἤρξατο συγγράφων «Ἐκθεσιν συνοπτικὴν τῆς ἰατρικῆς ἱστορίας» ἐν τῷ Λογίῳ Ἐρμῆ τῷ 1813, ἥτις διεκόπη διακοπέτης καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ ἐκείνου κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1813.

Ἐπανῆλθεν εἰς Βουκουρεστίον ὁ Ἀρσάκης κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1814 καὶ ἐξήσκει τὸ ἰα-

τρικὸν ἐπάγγελμα ἰδίᾳ ἐν τοῖς νοσοκομείοις μέχρι τοῦ 1822. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνεμίχθη εἰς τὴν πολιτικὴν. Ἐγένετο γραμματεὺς τοῦ ἡγεμόνος, εἶτα δὲ γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας μέχρι τοῦ 1839. Ἰδιωτεύων δὲ κατόπιν κύριον μέλημα αὐτοῦ εἶχε τὴν Ἐφορεῖαν τῶν Νοσοκομείων ἀπὸ τοῦ 1852—1859.

Ὁ Ἀρσάκης εἶχε συζευχθῆ πρὸ πολλοῦ. Ἐκκαλεῖτο δ' ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἀναστασία καὶ εἰς τιμὴν ταύτης ἐκλήθη ὁ φερώνυμος τοῦ Ἀρσακείου ναῖσκος. Ὁ οἰκογενειακὸς βίος τοῦ Ἀρσακῆ ἦτο ἡ μεγίστη τῶν εὐτυχιῶν αὐτοῦ, βεβαίως δ' ἐξ αὐτοῦ ἐνεπνεύσθη τὴν ἰδέαν νὰ πράξῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ γυναικείου φύλου μεγάλην αὐτοῦ πράξιν, τὴν δι' ἰδίας δαπάνης ἀνίδρυσιν τοῦ μεγάλου κτηρίου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρίας καὶ τὴν προικοδότησιν ταύτης. Ἡ Ἐταιρία αὕτη εἶχε συστηθῆ ἀπὸ τοῦ 1836, ἀλλ' οἱ πόροι τῆς ἦσαν γλίσχροι καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐλαχίστη ἡ μορφωτικὴ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ μέχρι τοῦ ἔτους 1850, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ μεγάλη δωρεὰ τοῦ Ἀρσάκη. Ἐκτοτε τὸ ἐκπαιδευτικὸν τοῦτο καθίδρυμα ἀνῆλθεν εἰς τὴν ὑψηλὴν περιωπὴν αὐτοῦ. Καὶ πλείστοι μὲν φιλογενεῖς ἄνδρες καὶ πρὸ καὶ μετέπειτα συνειργάσθησαν πρὸς τοῦτο, ἀλλ' ὁ ἀληθὴς πρωτουργὸς εἶνε ὁ Ἀρσάκης, ἐξ οὗ καὶ τὸ μέγα καθίδρυμα Ἀρσακείου ἐκλήθη.

Ὁ Ἀρσάκης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πολιτικὴν τῷ 1857 ἐκλεχθεὶς βουλευτῆς μετὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἐν Βλαχίᾳ καὶ συντέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν δύο Ἠγεμονιῶν ὑπὸ τὸν Κούζαν. Ὑπέγραψε δὲ κατὰ τὸ 1860 ὡς ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τὴν πολιτικὴν καὶ διοικητικὴν ἔνωσιν Βλαχίας καὶ Μολδαυίας. Ἀπὸ τοῦ 1864 κατέλιπεν ὀριστικῶς τὴν πολιτικὴν, καταβληθεὶς δὲ βαθμηδὸν ὑπὸ τῆς ἡλικίας ἀπώλεσεν αἰσθητῶς τὴν ἀκοὴν καὶ τὴν ὄρασιν αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν ὁ μέγας προστάτης τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως χωρὶς κἂν νὰ ἴδῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ τὴν Ἑλλάδα.

Ἀπέθανεν, ἀλλ' ἡ μνήμη αὐτοῦ ζῆ ἐν ταῖς καρδίαις τόσων ἀβρῶν πλασμάτων, ἅτινα ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ διδάσκονται τὴν παιδεῖαν καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ὄνομά του εὐλογεῖται ὑπὸ τόσων χειλέων ἐν ὕμνοις καὶ προσευχαῖς.

Καὶ ὅταν ἡ μαρμαρινὴ αὐτοῦ μορφή ἡ ὀρθομένη ἐν τῷ μεγάλῳ προδόμῳ τοῦ Ἀρσακείου περιστοιχεῖται ὑπὸ τῶν πολυαριθμῶν μαθητηριῶν αὐτοῦ ἐν ὥραις σχολῆς, παρέχεται εἰς τὰ ὄμματα τοῦ θεατοῦ τοῦ ἔργου τοῦ Ἀρσάκη ἡ ἀληθὴς, ἡ πλαστικωτέρα εἰκὼν, εἰκὼν πολιτοῦ πάππου ἐν μέσῳ τῶν φιλτάτων ἐγγόνων αὐτοῦ.